

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 305/2011-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti spoločnosti S. s. r. o., S., zastúpenej JUDr. R. K., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti S. s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý u h r a d i ť t r o v y p r á v n e h o z a s t Ź u p e n i a s p o l o ě n o s t i S . s . r . o . , v s u m e 3 1 4 , 1 8 € (s l o v o m t r i s t o ť n a s t ě e u r a o s e m n a s t ě c e n t o v) n a Ź e t s p o l o ě n o s t i A d v o k á t s k a k a n c e l á r i a K . s p o l . s r . o . , B . , d o d v o c h m e s i a c o v o d p r á v o p l a t n o s t i t o h t o r o z h o d n u t i a .

O d ť v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 305/2011-17 z 28. júna 2011 prijal na ďalej konanie sťažnosť spoločnosti S. s. r. o., Hlavná 138/85, S. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že «Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu S. s. r. o. proti žalovanému Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. SK/0350/99/08 zo dňa 05. 08. 2008, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 02. 06. 2009 č. k. 13 S/97/2008-38 svojim uznesením zo dňa 25. novembra 2010 č. k. 8 Sžo/359/2009 odvolanie sťažovateľa ako žalobcu odmietol ako oneskorene podané s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Vyššie uvedené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. novembra 2010 č. k. 8 Sžo/359/2009 bolo sťažovateľovi doručené prostredníctvom jeho právneho zástupcu dňa 07. 01. 2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje uznesenie zo dňa 25. novembra 2010 č. k. 8 Sžo/359/2009 odôvodnil tým, že „rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S/97/2008-38 zo dňa 2. júna 2009... bol právnenému zástupcovi žalobcu doručený 10. júla 2009... za posledný deň odvolacej lehoty považuje najbližší pracovný deň a tým bol pondelok 27. júla 2009. Žalobca však podal odvolanie (dané na poštovú prepravu) až 28. júla 2009, teda zjavne oneskorene“, a teda „Vzhľadom na tieto skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) postupom podľa § 218 ods. 1 písm. a) OSP odvolanie žalobcu ako oneskorene podané odmietol.“

Sťažovateľ súhlasí s tým, že rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S/97/2008-38 zo dňa 2. júna 2009 bol právnenému zástupcovi žalobcu doručený 10. júla 2009 a že za posledný deň odvolacej lehoty sa považuje pondelok 27. júla 2009.

Sťažovateľ však nesúhlasí s tým, že ako žalobca podal odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S/97/2008-38 zo dňa 2. júna 2009 až dňa 28. júla 2009, teda zjavne oneskorene, nakoľko sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S/97/2008-38 zo dňa 2. júna 2009 už dňa 27. júla 2009 o 22:57 hod. v rozsahu 2 strán FAXOM v súlade s § 42 ods. 1 O. s. p. z telefónneho čísla svojho právneho zástupcu 048/4153177 na telefónne číslo Krajského súdu v Trenčíne 032/6582342, následne ho podal na poštovú prepravu dňa 28. júla 2009 a dňa 29. júla 2009 bolo originálne vyhotovenie predmetného odvolania doručené Krajskému súdu v Trenčíne, a teda bolo doplnené najneskôr do troch dní predložením jeho originálu v súlade s § 42 ods. 1 O. s. p...».

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010 porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby uvedené uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby jej priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 538,46 €.

Najvyšší súd vo vyjadrení k sťažnosti č. k. KP 4/2011-33 zo 6. apríla 2011 uviedol:
«Uznesením zo dňa 25. 11. 2010 sp. zn. 8 Sžo 359/2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 odsek 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP) odmietol odvolanie žalobcu (sťažovateľa), ktoré bolo podané oneskorene [§ 218 ods. 1 písm. a) OSP].

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 13 Sd 97/2008-38 zo dňa 2. 6. 2009, ktorým bola zamietnutá žaloba žalobcu podľa § 250j ods. 1 OSP ako nedôvodná, obsahoval správne poučenie o práve podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia. Rozsudok krajského súdu bol právnenému zástupcovi žalobcu doručený 10. 7. 2009, o čom svedčí jeho podpis na doručení vrátenej súdu. Lehota na podanie odvolania takto začala plynúť dňa 11. 7. 2009 (sobota) a keďže posledný deň lehoty pripadol na sobotu 25. 7. 2009, platí zákonná fikcia, podľa ktorej sa za posledný deň odvolacej lehoty považuje najbližší pracovný deň, a tým bol pondelok 27. 7. 2009. Žalobca však podal odvolanie (dané na poštovú prepravu) až 28. 7. 2009, teda zjavne oneskorene.

Z obsahu spisu krajského súdu sp. zn. 13 S 97/2008 ďalej vyplýva, že žalobca (sťažovateľ) odoslal odvolanie voči rozsudku krajského súdu faxom dňa 27. 7. 2009 o 22.56 hod. Z čísla listu 44 spisu krajského súdu vyplýva, že predmetné faxové podanie došlo do kancelárie predsedu súdu dňa 28. 7. 2009 o 7.00 hod., teda v rovnaký deň, ako bolo odvolanie dané na poštovú prepravu, teda zjavne oneskorene.

Podľa § 136 ods. 5 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom poriadku pre okresné, krajské súdy... telefaxové podania doručené súdu mimo úradných hodín sa opatria odtlačkom podacej pečiatky v deň ich prevzatia podateľňou; pre ďalšie súdne konanie je rozhodujúci dátum ich skutočného doručenia súdu.

Na základe vyššie uvedeného preto Najvyšší súd SR vychádzal z údajov obsiahnutých v spise Krajského súdu v Trenčíne (č. l. 44) z pečiatky kancelárie predsedu súdu, z ktorej vyplýva, že predmetné faxové podanie došlo do kancelárie predsedu súdu dňa 28. 7. 2009 o 7.00 hod, teda dátumom skutočného doručenia faxovej zásielky krajskému súdu bol deň 28. 7. 2009.

V tejto súvislosti Najvyšší súd SR dáva do pozornosti, že aj podľa čl. 5 ods. 5 Registratúrneho poriadku a registrátneho plánu NS SR z 31. 8. 2008 faxy, e-maily a iné

prijaté záznamy (ďalej len „súrne záznamy“), ktoré majú úradný charakter sa označia odtlačkom prezentačnej pečiatky, časovým údajom a podpisom.

E-mailové podania a faxové podania zaslané po pracovnej dobe alebo v dňoch pracovného pokoja sa označia odtlačkom prezentačnej pečiatky s dátumom nasledujúceho pracovného dňa.

Vzhľadom na vyššie uvedené bolo potrebné považovať odvolanie žalobcu (sťažovateľa) za oneskorene podané, ktoré bránilo vecnému prejednaniu veci, preto máme za to, že sťažovateľovi nebolo uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 25. 11. 2010, sp. zn. 8 Sžo 359/2009 porušené právo na súdnu a inú právnu ochranu garantované v čl. 46 ods.1 Ústavy SR a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie garantované v čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

Predseda najvyššieho súdu v podaní zo 14. júla 2011 a právny zástupca sťažovateľky v podaní z 12. decembra 2011 uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve on má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov [§ 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“); napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09].

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010, ktorým odmietol jej odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 S 97/2008-38 z 2. júna 2009 ako podané oneskorene podľa § 218 ods. 1 písm. a) OSP, porušil základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a právo zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že rozsudok krajského súdu bol právnemu zástupcovi sťažovateľky doručený 10. júla 2009. Odvolanie proti tomuto rozsudku bolo možné podať do 15 dní od jeho doručenia na krajskom súde. Lehota na podanie odvolania začala plynúť 11. júla 2009, a keďže jej posledný deň pripadol na sobotu 25. júla 2009, platí zákonná fikcia, podľa ktorej sa za posledný deň odvolacej lehoty považuje najbližší pracovný deň, a tým bol pondelok 27. júla 2009. Sťažovateľ odoslal

odvolanie proti rozsudku krajského súdu telefaxom 27. júla 2009 o 22.56 h a poštou 28. júla 2009, pričom originál odvolania bol krajskému súdu doručený 29. júla 2009.

Podľa § 42 ods. 1 OSP podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom... Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

Podľa § 57 ods. 3 OSP lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Odvolanie ako iné podanie možno podať písomne, ústne do zápisnice, telegraficky alebo telefaxom. Ak účastník občianskeho súdneho poriadku podal odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa telefaxom v posledný deň odvolania a toto podanie do troch dní doplnil predložením jeho originálu, má toto telefaxové odvolanie účinky riadne a včas podaného odvolania. Preto ak odvolací súd odmietol odvolanie účastníka konania ako oneskorene podané, ide o prípad postupu súdu, ktorým bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom, keď odvolanie bolo zrejme včasné (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 106/2004 z 1. mája 2007).

Trojdnňová lehota na doplnenie podania urobeného telefaxom (§ 42 ods. 1 OSP) je lehotou procesnou; pre jej počítanie, plynutie a zachovanie platia ustanovenia § 55 a § 57 OSP (vrátane jeho odseku 3). Opačný výklad, t. j. interpretovať zachovanie tejto lehoty ako výnimku zo všeobecného pravidla, nemá oporu v zákone a bol by aj v rozpore s účelom, ktorému má táto lehota slúžiť (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 219/2007 z 26. februára 2008).

Ústavný súd sa stotožnil s argumentáciou sťažovateľky (majúcou oporu aj v citovanej judikatúre najvyššieho súdu) a preskúmaním danej veci dospel k záveru, že včasnosť podania opravného prostriedku (odvolania) urobeného telefaxom treba posudzovať na základe okamihu jeho doručenia všeobecnému súdu. Pre zachovanie lehoty

na podanie opravného prostriedku preto nie je rozhodujúce, kedy sa s týmto podaním príslušný zamestnanec všeobecného súdu oboznámil a aký dátum doručenia na ňom vyznačil, postupujúc pritom podľa podzákoných právnych predpisov, resp. interných predpisov všeobecného súdu.

Je zrejmé, že deň doručenia odvolania sťažovateľky telefaxom krajskému súdu (t. j. 27. júl 2009) bol posledným dňom lehoty na podanie odvolania a že sťažovateľka svoje podanie v zákonnej trojdňovej lehote doplnila originálom odvolania. Z týchto skutočností vychádzal aj najvyšší súd, ktorý však podanie odvolania (v rozpore s jeho vlastnou judikatúrou) nesprávne vyhodnotil ako podané oneskorene, čo viedlo k tomu, že odvolanie nebolo riadne prerokované.

Keďže sťažovateľke nebola poskytnutá spravodlivá ochrana jej práv a oprávnených záujmov ako účastníčky konania, ústavný súd dospel k záveru, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo/359/2009 z 25. novembra 2010 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky, ktorá zároveň žiadala zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie. V danom prípade bolo potrebné na ochranu označených práv sťažovateľky, porušenie ktorých namietala, toto rozhodnutie nielen zrušiť, ale aj vrátiť mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí. Jeho úlohou bude poskytnúť ochranu právam sťažovateľky, porušenie ktorých namietala, v tom zmysle, že včas podaný opravný prostriedok (odvolanie) riadne prerokuje.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

V podaní z 12. decembra 2011 sťažovateľka požiadala ústavný súd o úhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 538,46 €.

Ústavný súd vychádzajúc z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) v hodnote po 123,50 € za jeden úkon a dva režijné paušály v hodnote po 7,41 € za jeden paušál, plus 20 % DPH, čo spolu predstavuje sumu 314,18 €, ktorú zaviazal uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania za úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu, pretože toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by sťažovateľka neuvádzala už v sťažnosti.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2012